

УДК 351.074:614.02

**З. Надюк,
У. Безкоровайна,
Р. Неділько**

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СЕРЕДНЬОГО МЕДИЧНОГО ПЕРСОНАЛУ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Досліджено стан Інтернет-представництва громадських організацій середнього медичного персоналу в розрізі областей України. Проаналізовано відображення діяльності таких громадських організацій на офіційних сайтах УОЗ/ГУОЗ і/або облдержадміністрацій. Детальніше розглянуто діяльність громадського об'єднання “Львівська обласна асоціація медичних сестер” (ГО “ЛОАМС”) як типового представника таких організацій. На основі проведеного аналізу зроблено висновки щодо інформаційної взаємодії громадських організацій середнього медичного персоналу з органами державної влади загалом та у медичній сфері зокрема.

Ключові слова: асоціація медичних сестер, громадське об'єднання, державне управління, зв'язки з громадськістю, Інтернет-представництво, інформаційна взаємодія, обласна державна адміністрація, сайт, Україна.

Формування позитивного іміджу системи охорони здоров'я є вкрай необхідним на сучасному етапі її реформування. Роль і діяльність середнього медичного персоналу не є широко висвітлена в Інтернет-просторі України. Здебільшого присутні публіцистичні статті на загальні теми.

Метою статті є дослідження стану Інтернет-представництва громадських організацій середнього медичного персоналу в розрізі областей України у контексті їхньої взаємодії з органами державної влади загалом і у медичній сфері зокрема.

Загальні питання державного управління охороною здоров'я були предметом наукових досліджень таких українських учених: В. Агаркова, М. Білинської, Ю. Вороненка, О. Галацана, Б. Герасимчука, В. Гиріна, З. Гладуна, Р. Грицька, Л. Жаліло, В. Загородного, Б. Криштопи, Б. Лемішка, В. Лехан, В. Москаленка, З. Надюка, Н. Нижник, Л. Пирога, В. Пономаренка, Я. Радиша, І. Солоненка, А. Степаненко, А. Уваренка та інших. Загальні питання ролі медичних сестер у системі охорони здоров'я досліджували такі вчені: Т. Авраменко, М. Банчук, О. Волосовець, Р. Грицько, Н. Дуб, Т. Чернишенко та інші.

Питання інтернет-представництва громадських об'єднань медичних сестер та їх інформаційної взаємодії з органами державної влади не стали ще предметом детального дослідження в Україні, що й зумовило потребу його здійснення.

Зазвичай асоціації об'єднують медичних сестер та інший середній медичний персонал. Раніше, типові посади середнього медичного персоналу регламентувалися Наказом Міністерства охорони здоров'я України “Про примірні штатні нормативи закладів охорони здоров'я” № 33 від 23.02.2000 р. До середнього медичного персоналу, згідно із цим наказом, належали, крім медичних сестер, ще фельдшери, акушерки, лаборанти (рентгенлаборанти), зубні техніки, інструктори з трудової терапії, медичні реєстратори, дезінфектори, медичні статистики [1]. Проте у 2016 р.,

для забезпечення ширшої автономії закладів охорони здоров'я, зокрема щодо кадрової політики, дію Наказу № 33 було ліквідовано [2].

Нами здійснений аналіз інформаційної взаємодії громадських організацій середнього медичного персоналу з органами державної влади (Міністерством охорони здоров'я України, управліннями/департаментами охорони здоров'я обласних державних адміністрацій) (табл. 1).

Таблиця 1

Громадські організації середнього медичного персоналу і їх Інтернет-представництво у розрізі областей України

№ з/п	Обласна державна адміністрація	Наявність Громадської організації середнього медичного персоналу	Віртуальна присутність ¹	Наявність власного сайту	Своєчасність висвітлення ²
1	2	3	4	5	6
1	Вінницька	Асоціація медичних сестер Вінницької області "АМЕДС"	-	-	-
2	Волинська	Асоціація медичних сестер Волині "Милосердя"	-	-	-
3	Дніпропетровська	"Мед АС"	-	-	-
4	Донецька	Асоціація медичних сестер Донецької області	-	-	-
5	Житомирська	Асоціація медичних сестер Житомирської області	+	-	+
6	Закарпатська	Асоціація медичних сестер Закарпатської області	-	-	-
7	Запорізька	Асоціація молодших медичних спеціалістів Запорізької області	-	-	-
8	Івано-Франківська	Асоціація медичних сестер м. Івано-Франківська Івано-Франківська асоціація медичних сестер	-	-	-
9	Київська	Асоціація медичних сестер Київської області	-	-	-
10	Кіровоградська	Асоціація медичних сестер Кіровоградської області	-	-	-
11	Луганська	-	-	-	-
12	Львівська	Асоціація медичних сестер Львівської області	+	+	+
13	Миколаївська	Асоціація медичних сестер Миколаївської області	-	-	-
14	Одеська	Асоціація медичних сестер Одеської області	-	-	-
15	Полтавська	Асоціація медичних сестер Полтавської області	-	-	-
16	Рівненська	Рівненська обласна асоціація сестер медичних	-	-	-
17	Сумська	Асоціація медичних сестер	-	-	-
18	Тернопільська	Тернопільська обласна громадська організація "Асоціація медичних сестер"	-	-	-
19	Харківська	Громадська організація "Асоціація медичних сестер міста Харкова та Харківської області"	-	-	-
20	Херсонська	Асоціація медичних сестер Херсонської області	-	-	-
21	Хмельницька	Хмельницька обласна асоціація медичних сестер	-	-	-
22	Черкаська	Асоціація медичних сестер Черкаської області	-	-	-
23	Чернівецька	Чернівецька обласна громадська організація "Асоціація медичних сестер"	+/-	-	-
24	Чернігівська	Асоціація медичних сестер Чернігівської області	-	-	-
25	АР Крим	-	-	-	-

Примітки:

1 – віртуальна присутність Громадської організації на офіційному сайті УОЗ/ГУОЗ і/або облдержадміністрації;

2 – своєчасність висвітлення діяльності Громадської організації на офіційному сайті Департаменту.

Як видно з табл. 1, громадські організації середнього медичного персоналу представлені на офіційних сайтах управлінь/департаментів охорони здоров'я обласних державних адміністрацій лише у трьох регіонах: Житомирській, Львівській і Чернівецькій (на вкладці “Медсестринство”). При цьому зауважимо, що лише Львівська обласна асоціація медичних сестер має власний сайт (<http://loams.com.ua>), де відображені всі аспекти її діяльності. Також необхідно відзначити, що на сайті Управління охорони здоров'я Житомирської обласної державної адміністрації (<http://oz.zt.gov.ua>) є власна вкладка Асоціації медичних сестер Житомирської області.

Проведений нами моніторинг мережі Інтернет щодо згадувань діяльності громадських організацій середнього медичного персоналу у розрізі областей України виявив такі тенденції:

- більшість згадувань стосується відзначення професійного свята – Всесвітнього дня медичних сестер і різних заходів, які проводяться в областях, присвячених цьому святу (проведення професійних конкурсів на визначення кращої медичної сестри; урочистих зборів на різних рівнях (в обл-, райдержадміністраціях, управліннях/департаментів охорони здоров'я; закладах охорони здоров'я); нагородження різними дипломами, грамотами, преміями тощо кращих працівників галузі тощо);

- також згадування стосуються реєстраційних даних громадської організації середнього молодшого персоналу на сайтах із бізнес-інформацією у регіоні;

- входження представників асоціацій медичних сестер до складу громадських рад при державних адміністраціях;

- тощо.

Доцільно також згадати такі громадські організації, як: Асоціація медичних сестер України, Асоціація психіатричних медичних сестер України, Німецько-українська асоціація медичних сестер та інші.

Зокрема, метою створеної у 2016 р. у Берліні Німецько-української асоціації медичних сестер є сприяння у процесі реформування сестринської справи в Україні [3]. Також серед її завдань є такі, як сприяння комунікаціям між лікувальними закладами двох країн, організації навчання і стажування медсестер у Німеччині, налагодження співпраці у сфері медсестринства.

Щодо національного рівня державного управління у сфері охорони здоров'я, то необхідно зазначити, що на офіційному сайті Міністерства охорони здоров'я України (<http://moz.gov.ua/>) і його старій версії (<http://m/old.moz.gov.ua/>) є вкладка “Медичним працівникам”. Проте матеріали, викладені на цій вкладці, стосуються лише лікарів (наприклад, сучасний варіант “присяги лікаря”) – повністю відсутня інформація для середнього медичного персоналу, який власне складає, за різними оцінками до 70% усіх медичних працівників. Потрібно було б навести клятву Ф. Найтінгейл (Етичний кодекс медсестри).

Для здійснення аналізу інформації, поданої на сайті асоціації медичних сестер, нами вибрано сайт Львівської обласної асоціації медичних сестер (<http://loams.com.ua/>) як такий, що найповніше відображає діяльність таких організацій (див. табл. 1).

У львівській області із 2002 р. здійснює свою діяльність громадське об'єднання “Асоціація медичних сестер Львівської області”. Метою цієї асоціації, як зазначено у статуті [4], є сприяння піднесенню ролі медичних сестер, стимулювання і піднімання їх професійного рівня, виховання поваги до християнської церкви,

сприяння катехизації сестринської справи та всієї системи охорони здоров'я, захист правових, професійних, економічних, культурних та інших інтересів медичних працівників.

Ця Асоціація має свій сайт (<http://loams.com.ua/loams/>) і випускає суспільно-громадську науково-практичну медичну газету "Медсестра Галичини". На сайті організації своєчасно відображається інформація щодо діяльності організації і суспільно-професійних, науково-практичних заходів у сфері медсестринства, змін чинної нормативно-правової бази щодо аспектів професійної діяльності, можливостей щодо підвищення кваліфікації тощо.

Нормативно-правова документація у галузі медсестринства подана у трьох підрозділах: накази Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України, накази Департаменту охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації (ЛОДА) і стандарти та протоколи роботи медичних сестер закладів охорони здоров'я. Своєю чергою перший підрозділ (накази МОЗ) має рубрики: "Загальні накази"; "Інфекційна безпека. Інфекційний контроль"; "Профілактика ВІЛ-інфекції СНІДу"; "Невідкладна медична допомога"; "Атестація молодших спеціалістів з медичною освітою".

У другому розділі (Накази ДООЗ) подається алгоритм дії медичних працівників при виконанні професійних обов'язків, пов'язаних із джерелом потенційного інфікування ВІЛ з метою профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу; методичні рекомендації "Оцінка якості прибирання та дезінфекції приміщень у лікувально-профілактичних закладах методом фізичного контролю"; індикатори якості виконання медичними сестрами закладів охорони здоров'я області локальних протоколів медичної сестри (фельдшера, акушерки) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій; інші документи та накази Департаменту охорони здоров'я Львівської облдержадміністрації.

У третьому підрозділі подана інформація про тимчасові стандарти молодших сестер лікувально-профілактичних закладів області; тимчасові стандарти молодших сестер загальної практики – сімейної медицини; стандарти інфекційного контролю (Збірник стандартів та технологій по інфекційній безпеці, інфекційному контролю для медичних сестер (фельдшерів, акушерок) лікувально-профілактичних установ Львівської області). А також подано перелік нормативних актів, які регламентують роботу закладів охорони здоров'я з різних питань діяльності.

Корисною є вкладка "Атестація", де наведений Наказ МОЗ України "Про атестацію молодших спеціалістів з медичною освітою" № 742 від 23.11.2007 р., а також наказ департаменту охорони здоров'я Львівської облдержадміністрації щодо складу територіальних комісій цього департаменту з атестації заступників головних лікарів із медсестринства, головних та старших сестер медичних (фельдшерів, акушерок), молодших спеціалістів із медичною освітою державних установ і графік проведення цих атестацій у цьому календарному році.

Також є вкладки з інформацією щодо проекту "Чиста лікарня – безпечна для пацієнта", інформацією щодо заходів, які організовуються Асоціацією і у яких представники організації приймали участь тощо.

Таким чином, аналіз інформації, поданої на сайті Львівської обласної асоціації медичних сестер, дає змогу зробити такі висновки:

- інформація, подана на сайті, є структурованою, логічно викладеною;
- інформація є актуальною (чинні нормативно-правові документи, графіки атестацій, анонси майбутніх заходів тощо);

– корисність інформації (усі нормативно-правові документи щодо професійної діяльності медичних сестер (вкладка “Накази”); напрями і методи підвищення професійної кваліфікації (вкладка “Атестація”), шляхи покращення умов праці (вкладка “Чиста Лікарня”));

– наявність доступу до повного архіву друкованого засобу інформації “Медсестра Галичини”;

– недоліком є відсутність інформації щодо науково-практичних заходів, які проводяться на актуальні теми медсестринства, тобто можна констатувати відображення актуальної професійної виробничої складової без акцентування уваги на питаннях наукового супроводу процесу розвитку галузі медсестринства.

Аналіз установчих документів (Статуту, ліцензії) цієї Асоціації виявив певні дискусійні моменти. Зокрема у статуті громадської організації “Львівська обласна асоціація медичних сестер” (ГО “ЛОАМС”) [5] вказано, що ця асоціація “...об’єднує медичних сестер та інших медичний персонал області незалежно віросповідання, віку, національності, політичних поглядів... які шанують принципові цінності життя та гідності людини як безцінного дарунка Бога”. Головною метою діяльності Асоціації є виховання медичних сестер “...у повазі до християнської церкви”, “...сприяння катехизації сестринської справи та всієї системи охорони здоров’я”. Серед основних завдань Асоціації є “...формування духовного, морального, професійного і наукового рівня свідомості медичних сестер та іншого середнього медичного персоналу через розвиток системи морального та професійного навчання, опираючись на принципи доктрин Євангелії та християнської Церкви” [6].

Катехизація, за визначенням Словника церковно-обрядової термінології [7], це навчання основ віри з метою підготовки оголошених до прийняття Таїнства Хрещення та охрещених осіб до прийняття інших таїнств. У загальнішому значенні “катехизація” означає початкове стисле та первісне навчання, яке передається усно і стосується основних (початкових) знань того чи іншого вчення (від гр. “катехео” – звучати, лунати, наставляти словом уст і повторювати висловлювання іншого) [8].

Тобто, у Статуті ГО “ЛОАМС” є певна суперечність з ст. 35 Конституції України щодо права на свободу світогляду і віросповідання, в частині права сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, а також відокремлення церкви і релігійних організацій від держави (державних, комунальних закладів охорони здоров’я). Вважаємо, що враховуючи сучасну геополітичну ситуацію, процеси внутрішньої і зовнішньої міграції, потрібно надати можливість представникам інших віросповідань бути активними учасниками процесу розвитку медсестринської галузі в Україні загалом і на території Львівської області зокрема.

Висновки

Проведений аналіз інформаційної взаємодії громадських об’єднань медичних сестер з органами державної влади загалом і у медичній сфері зокрема виявив низький рівень такої взаємодії. Про це свідчить той факт, що громадські організації середнього медичного персоналу представлені на офіційних сайтах управлінь/департаментів охорони здоров’я обласних державних адміністрацій лише у трьох регіонах: Житомирській, Львівській і Чернівецькій областях.

Здійснений аналіз Інтернет-представництва громадських організацій середнього медичного персоналу виявив відсутність власних сайтів цих громадських об’єднань в усіх областях України за винятком Львівської.

На національному рівні (МОЗ України) нами визначено інформаційну нерівність відображення діяльності лікарів і середнього медичного персоналу,

зокрема щодо можливості здобуття освіти і здійснення підвищення кваліфікації у галузі “медсестринство”.

Напрямами подальших досліджень можуть стати науково-практичні аспекти державного регулювання діяльності громадських організацій у сфері охорони здоров'я, зокрема щодо активізації їх участі у процесах реформування національної системи охорони здоров'я.

Список використаної літератури

1. Про примірні штатні нормативи закладів охорони здоров'я : Наказ МОЗ України №33 від 23.02.2000 р. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/v0033282-00>.
2. Про втрату чинності наказу Міністерства охорони здоров'я України від 23 лютого 2000 року №33: Наказ МОЗ України №928 від 02.06.2016 р. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/v0928282-16>.
3. У Берліні створили німецько-українську асоціацію медсестер – посол. URL : <https://www.unian.ua/society/1243261-u-berlini-stvorili-nimetsko-ukrajinsku-asotsia-tsiyu-medsester-posol.html>.
4. Львівська обласна асоціація медичних сестер. URL : <http://loams.com.ua/loams>.
5. Статут Львівської обласної асоціації медичних сестер. URL : <http://loams.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/Statut-LOAMS.pdf>.
6. Там само.
7. Словник церковно-обрядової термінології. URL : <http://slovopedia.org.ua/43/53402/293995.html>.
8. Що таке катехізис? URL : <http://www.harnazvistka.com /chitannya/dopysy/202-shcho-take-katekhizis>.

**Z. Nadyuk,
U. Bezkorovayna,
R. Nedilko**

ANALYSIS OF THE INFORMATION COMPONENT OF THE INTERACTION OF PUBLIC ORGANIZATIONS OF MEDICAL STAFF WITH STATE AUTHORITIES

The article examines the state of the Internet representation of medical personnel public organizations in the context of the regions of Ukraine. In particular, the reflection of the activities of such public organizations on the official sites of regional health care departments and/or regional state administrations is analyzed. The activities of the public association "Lviv Regional Association of Medical Sisters" (NGO "LOAMS") as a typical representative of such organizations are considered in more detail. On the basis of the conducted analysis, conclusions are made regarding the information interaction of public organizations of medical staff with public authorities in general and in the medical sphere in particular.

Key words: medical nurses association, public association, public administration, public relations, Internet representation, information interaction, regional state administration, website, Ukraine.